

Viite

Asia

**Joulukuun Eurooppa-neuvosto (10.–11.12.2020)**

**Joulukuun Eurooppa-neuvoston (10.–11.12.) aiheina olivat oikeusvaltiomekanismi ja ilmastonmuutos, joihin käytettiin pääosa ajasta, sekä covid-19, turvallisuus ja ulkosuhteet.**

**Eurooppa-neuvosto pääsi yhteisymmärrykseen siitä, miten EU:n varojen vastaanottaminen kytketään oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen. Oikeusvaltiomekanismi on merkittävä uudistus. Se lujittaa yhteistä arvopohjaa ja suojaa unionin talousarviota ja varoja. Yhteisymmärryksen johdosta Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat edetä heinäkuussa sovitun rahoituskehys- ja elpymispaketin viimeistelemisessä. Suomelle oli tärkeää, että jo Euroopan parlamentin kanssa sovittua asetustekstiä ei avattu. Sen sisältämä päätöksenteko määräenemmistöllä on keskeinen.**

**Eurooppa-neuvosto käsitteli Euroopan epidemiologista tilannetta ja EU-koordinaation vahvistamista covid-19-pandemiaan vastaamiseksi.**

**Eurooppa-neuvosto hyväksyi EU:n uudeksi sitovaksi kasvihuonekaasupäästöjen nettovähennystavoitteeksi vähintään 55 prosenttia vuoden 1990 tasosta vuoteen 2030 mennessä.**

**Eurooppa-neuvosto painotti radikalisoitumisen ehkäisemistä sekä terrorismin ja väkivaltaisen ekstremismin ideologioihin puuttumista.**

**Ulkosuhteiden osalta Eurooppa-neuvosto korosti yhteisiin arvoihin ja intresseihin pohjaavan transatlanttisen kumppanuuden merkitystä. Eurooppa-neuvosto pyysi neuvostoa hyväksymään uusia pakotelistauksia Turkin itäisellä Välimerellä harjoittaman poraustoiminnan johdosta. Kumppanuutta EU:n eteläisen naapuruston kanssa kehitetään. Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta asetettujen rajoittavien toimenpiteiden voimassaoloa jatketaan, koska Minskin sopimusten toimeenpanossa ei ole edetty.**

**Monivuotinen rahoituskehys/elpymispaketti**

Eurooppa-neuvosto muistutti EU:n, jäsenvaltioiden ja toimielinten sitoumuksesta edistää ja kunnioittaa unionin arvoja, kuten oikeusvaltioperiaatetta. Eurooppa-neuvosto korosti, että asetusta koskien yleistä ehdollisuusjärjestelmä unionin budjetin suojaamiseksi (ns. oikeusvaltiomekanismi) on sovellettava Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Asetuksen mukainen ehdollisuusjärjestelmän soveltaminen tapahtuu objektiivisesti, oikeudenmukaisesti, puolueettomasti ja tosiseikkoihin perustuen. Menettelyn asianmukaisuus, syrjimättömyys ja jäsenvaltioiden

yhdenvertainen kohtelu turvataan. Komissio aikoo laatia ja hyväksyä asetuksen soveltamista koskevat suuntaviivat. Jos asetusta vastaan nostetaan kumoamiskanne, suuntaviivat viimeistellään tuomioistuimen tuomion jälkeen. Jos jäsenvaltio esittää asetuksen johdanto-osan 26 kappaleessa tarkoitetun pyynnön, eli keskustelua asiasta Eurooppa-neuvostossa, Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja ottaa asian Eurooppa-neuvoston esityslistalle. Eurooppa-neuvosto pyrkii vahvistamaan asiasta yhteisen kannan. Asetus on neuvoteltu erottamattomana osana uutta rahoituskehyskautta, ja siksi sitä sovelletaan 1.1.2021 alkaen. Toimenpiteitä sovelletaan uuden monivuotisen rahoituskehysten puitteissa alkaviin talousarviositoumuksiin, mukaan lukien elpymisväline.

Eurooppa-neuvosto kehotti Euroopan parlamenttia ja neuvostoa toteuttamaan välittömästi tarvittavat toimet asiaankuuluvien välineiden koko paketin hyväksymiseksi, mukaan lukien asetus monivuotisesta rahoituskehyksestä ja omia varoja koskeva päätös. Eurooppa-neuvoston päätelmien ohella esitetään myös muita poliittisia tahdonilmaisuja.

## **Covid-19**

Euroopan epidemiatilanne on edelleen huolestuttava, joten ponnisteluja viruksen leviämisen estämiseksi on jatkettava. Eurooppa-neuvosto ilmaisi tyytyväisyytensä tietoihin tehokkaiden rokotteiden kehittämisestä covid-19:ää vastaan sekä komission tekemiin ennakkohankintasopimuksiin. On entisestään tehostettava EU-tason koordinoitua etenkin valmistauduttaessa rajoitusten asteittaiseen poistamiseen ja matkailun palauttamiseen, kun terveystilanne sen sallii. Eurooppa-neuvosto pyysi komissiolta ehdotusta neuvoston suositukseksi yhteisistä puitteista antigeenipikatestejä ja testitulosten vastavuoroista tunnustamista varten. Rokotustodistuksia varten olisi myös kehitettävä koordinoitu toimintamalli.

Eurooppa-neuvosto painotti valmistautumista rokotteiden pikaiseen käyttöönottoon ja jakeluun sen varmistamiseksi, että rokotteet ovat hyvissä ajoin ja koordinoitusti kansalaisten saatavilla EU:ssa. On tärkeää antaa rokotteista selkeää asiantietoa ja torjua disinformaatiota. EU antaa panoksensa kansainvälisiin pandemian vastaisiin toimiin, muun muassa COVAX-yhteistyömekanismin kautta. On jatkettava työtä kestävämmän vahvistamiseksi terveysalalla, muun muassa edistämällä terveysunionia koskevia ehdotuksia ja hyödyntämällä tehokkaasti terveysdataa Euroopassa. EU aikoo edistää kansainvälisen yhteistyön tehostamista ja myös mahdollista kansainvälistä pandemiayhteistyötä Maailman terveysjärjestön puitteissa, jotta mahdollisia tulevia pandemioita voidaan ennakoida ja hallita paremmin. Huomioon otetaan meneillään olevat arvioinnit, kuten kansainvälisen terveyssäännösten arviointi.

## **Ilmastonmuutos**

Eurooppa-neuvosto painotti EU:n ilmastoneutraalisuustavoitteen saavuttamista vuoteen 2050 mennessä Pariisin sopimuksen tavoitteiden mukaisesti. Se hyväksyi EU:n sisäisten kasvihuonekaasupäästöjen sitovaksi nettovähennystavoitteeksi vähintään 55 prosenttia vuoden 1990 tasosta vuoteen 2030 mennessä. EU saavuttaa tavoitteen kollektiivisesti mahdollisimman kustannustehokkaalla tavalla. Kaikki jäsenvaltiot osallistuvat ponnisteluihin, huomioiden oikeudenmukaisuus- ja solidaarisuusnäkökohdat. Vuotta 2030 koskeva uusi tavoite on saavutettava siten, että turvataan EU:n kilpailukyky ja huomioidaan jäsenvaltioiden erilaiset lähtökohdat. Jäsenvaltioiden oikeutta päättää omasta energialähteiden yhdistelmästä kunnioitetaan.

Eurooppa-neuvosto pyysi komissiota arvioimaan, miten kaikki talouden alat voivat parhaiten edistää uuden tavoitteen saavuttamista. Komissiota pyydettiin esittämään tarvittavat ehdotukset ja ehdotuksiin liittyvät perusteelliset arviot ympäristöön liittyvistä, taloudellisista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista jäsenvaltioissa. Eurooppa-neuvosto palaa asiaan ja antaa lisäohjeistusta hyvissä ajoin ennen kuin komissio esittää ehdotuksensa. Tässä yhteydessä ratkaistaan taakanjakoasetuksen tulevaisuus.

EU:n kansallisesti määriteltyä panosta päivitetään uuden sitovan 2030-tavoitteen mukaisesti ja se toimitetaan YK:n ilmastopöytäkirjan sihteeristölle vuoden loppuun mennessä. Eurooppa-neuvosto korosti kansainvälisen yhteistyön merkitystä ilmastotoimien onnistumisen kannalta. Kaikkia muita osapuolia ja erityisesti merkittäviä talouksia kehoitetaan esittämään omat kunnianhimoiset tavoitteensa ja politiikkansa. Aktiivista eurooppalaista ilmastodiplomatiaa tarvitaan.

## **Turvallisuus**

Eurooppa-neuvosto tuomitsi viimeaikaiset terrori-iskut ja korosti, että EU pitää kiinni yhteisistä arvoistaan ja jatkaa päättäväisesti terrorismin torjuntaa. Eurooppa-neuvosto painotti radikalisoitumisen ehkäisemistä sekä terrorismin ja väkivaltaisen ekstremismin ideologioihin puuttumista, mukaan lukien verkon laittomien sisältöjen kitkemistä. Poliisi- ja oikeusalan yhteistyötä ja koordinaatiota tulee vahvistaa.

## **Ulkosuhteet**

Eurooppa-neuvosto keskusteli EU:n ja Yhdysvaltojen suhteista Yhdysvaltojen vaalien jälkeen. Se korosti yhteisiin intresseihin ja arvoihin perustuvan vahvan transatlanttisen strategisen kumppanuuden merkitystä erityisesti kiireellisiin globaaleihin haasteisiin vastaamiseksi.

Eurooppa-neuvosto muistutti 1.–2. lokakuuta hyväksymistään Turkkiä koskevista päätelmistä ja totesi, että Turkki edelleen harjoittaa yksipuolista ja provosoivaa toimintaa itäisellä Välimerellä. Eurooppa-neuvosto pyysi neuvostoa hyväksymään uusia pakotelistauksia Turkin itäisellä Välimerellä ilman lupaa harjoittaman poraustoiminnan johdosta määrättävistä rajoittavista toimenpiteistä 11. marraskuuta 2019 annetun päätöksen perusteella. Se pyysi myös ulkoasiainedustajaa ja komissiota toimittamaan tilannekatsauksen EU:n ja Turkin poliittisista, taloudellisista ja kauppasuhteista sekä etenemisvälineistä ja -vaihtoehtoista, mukaan lukien edellä mainitun päätöksen soveltamisalan laajentaminen, joita olisi käsiteltävä viimeistään maaliskuun 2021 Eurooppa-neuvostossa. Eurooppa-neuvosto tuomitsi Turkin yksipuoliset toimet Varoshassa ja kehotti noudattamaan YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmia.

Eurooppa-neuvosto huomioi, että yhteistyöhön perustuvan ja molempia osapuolia hyödyttävän suhteen kehittäminen Turkin kanssa on EU:n strategisten etujen mukaista. Myönteistä EU:n ja Turkin asialistaa koskeva tarjous on edelleen voimassa, edellyttäen että Turkki osoittaa valmiutta edistää aitoa kumppanuutta unionin ja sen jäsenvaltioiden kanssa ja ratkaista erimielisyydet vuoropuhelun keinoin ja kansainvälisen oikeuden mukaisesti. Eurooppa-neuvosto korosti, että on tärkeää pitää viestintäyhteydet auki EU:n ja Turkin välillä. Eurooppa-neuvosto pyysi ulkoasiainedustajaa edistämään ehdotusta itäisen Välimeren aluetta käsittelevästä monenvälisestä konferenssista. EU pyrkii koordinoimaan Yhdysvaltojen kanssa toimintaa Turkkiin ja itäisen Välimeren tilanteeseen liittyvissä kysymyksissä.

Eurooppa-neuvosto totesi, että demokraattinen, vakaampi, vihreämpi ja vauraampi eteläinen naapurusto on EU:lle strateginen prioriteetti. Kaksikymmentäviisi vuotta Barcelonan prosessin käynnistämisen jälkeen tätä yhteiseen maantieteeseen ja historiaan pohjautuvan strategista kumppanuutta aiotaan vahvistaa ja kehittää.

Libyan osalta Eurooppa-neuvosto kehotti kaikkia toimijoita noudattamaan Berliinin prosessin periaatteita.

Eurooppa-neuvosto pani tyytyväisenä merkille EU:n maailmanlaajuisen ihmisoikeuspakotejärjestelmän hyväksymisen neuvostossa. Lisäksi Eurooppa-neuvosto korosti Valko-Venäjän Astravetsin ydinvoimalan ydinturvallisuuden varmistamisen tarvetta.

Eurooppa-neuvosto sopi Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta asetettujen rajoittavien toimenpiteiden voimassaolon jatkamisesta, koska Minskin sopimusten toimeenpanossa ei ole edetty. Neuvosto valmistelee asiasta virallisen päätöksen.

Eurooppa-neuvosto nimitti Frank Eldersonin (Alankomaat) Euroopan keskuspankin (EKP) johtokunnan jäseneksi 15.12.2020 alkavaksi kahdeksan vuoden toimikaudeksi.

Komission puheenjohtaja von der Leyen kertoi kokouksen lopuksi päämiehille lyhyesti tilanteesta neuvotteluissa Britannian kanssa.

## LIITTEET

|               |                                                                                                                                                                                  |
|---------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Asiasanat     | Eurooppa-neuvosto, ilmastonmuutos, koronavirukset, Oikeusvaltioperiaate, rahoituskehykset, terrorismi, Transatlanttiset suhteet, Turkki, Venäjä, Välimeri, Euroopan keskuspankki |
| <b>Hoitaa</b> | <b>OM, SM, STM, UM, VM, VNK, YM</b>                                                                                                                                              |
| Tiedoksi      | EUE, LVM, MMM, OKM, PLM, SP, TEM                                                                                                                                                 |